

PROGRAMACIÓ DEL DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA CURS 2018-2019 de 2ⁿ ESO.

1.- Seqüenciació de continguts per cursos

Annex I del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 73, de 16 de maig de 2015)

PRIMER CICLE. GEOGRAFIA

Bloc 1. El medi físic

Aquest bloc inclou l'anàlisi i la identificació dels principals espais geogràfics i conjunts bioclimàtics del medi balear, espanyol, europeu i mundial i les formes de representar-los cartogràficament. Alhora, també incideix en l'anàlisi de l'acció de l'home sobre el medi ambient i la descripció de les conseqüències d'aquesta acció.

Bloc 2. L'espai humà

En aquest bloc s'analitzen diferents aspectes de la geografia humana aplicada a l'espai balear, espanyol, europeu i mundial, com l'organització territorial, la població i les seves dinàmiques, la morfologia de les ciutats, els sectors econòmics i la incidència d'aquests en la població i el territori.

PRIMER CICLE. HISTÒRIA

Bloc 3. La història

En aquest bloc s'analitza un ampli període que inclou la prehistòria, l'edat antiga, l'edat mitjana i l'edat moderna, ja que engloba des del procés d'hominització fins al segle XVII, tant en l'àmbit mundial, europeu i espanyol com en el balear.

2.- Objectius específics de l'àrea

Annex I del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 73, de 16 de maig de 2015).

L'ensenyament de l'assignatura de geografia i història té els objectius següents, a fi de contribuir al desenvolupament integral dels alumnes en l'etapa de l'educació

secundària obligatòria:

1. Identificar els processos i els mecanismes dels fets polítics, econòmics i culturals i les relacions que s'estableixen entre aquests. Emprar aquest coneixement per comprendre les causes que expliquen l'evolució de les societats i els seus problemes més rellevants.
2. Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics del medi físic i les interaccions entre aquests elements i els grups humans a l'hora d'emprar l'espai i els recursos. Valorar les conseqüències de tipus econòmic, social, cultural, polític i mediambiental d'aquestes interaccions. Conèixer la problemàtica específica de l'ús dels recursos a les Illes Balears.
3. Comprendre el territori com el resultat de la interacció de les societats amb el medi que organitzen i en el qual es desenvolupen.
4. Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees socioeconòmiques, culturals i polítiques, així com els trets físics i humans del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears.
5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments històrics rellevants de la història del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears a fi d'adquirir una perspectiva global de l'evolució de la humanitat amb un marc cronològic precís.
6. Valorar i respectar el patrimoni natural, històric, lingüístic, cultural i artístic del món, d'Europa, d'Espanya i, especialment, de les Illes Balears.
7. Comprendre els elements tècnics bàsics que caracteritzen la realitat social, cultural i històrica de les manifestacions artístiques, amb la finalitat de valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic i assumir actituds positives cap a la defensa i la conservació d'aquest patrimoni, especialment el de les Illes Balears.
8. Adquirir i emprar el vocabulari específic de geografia i història i incorporar-lo al vocabulari habitual, a fi d'augmentar la precisió en l'ús del llenguatge i millorar la comunicació.
9. Cercar, seleccionar, comprendre i relacionar, amb els mètodes i les tècniques propis de la geografia i la història, informació de tipus verbal, gràfic, icònic, estadístic i cartogràfic procedent de fonts diverses, incloent-hi l'entorn físic i social, les biblioteques, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació i la comunicació; tractar aquesta informació d'acord amb la finalitat que es persegueix i comunicar-la als altres de forma organitzada i intel·ligible.
10. Dur a terme tasques en grup i participar en debats amb una actitud constructiva, crítica i tolerant, fonamentant adequadament les opinions i valorant el diàleg com una

via necessària per solucionar els problemes humans i socials.

11. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques, apreciar-ne els valors i les bases fonamentals, valorar els drets i les llibertats com un assoliment irrenunciable i una condició necessària per a la pau, denunciar actituds i situacions discriminatòries i injustes i mostrar-se solidaris amb els pobles, els grups socials i les persones privats dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris.

12. Valorar i respectar la diversitat cultural i ser respectuós i tolerant amb cultures i opinions que no coincideixen amb les pròpies, sense renunciar, però, a emetre judicis de valor.

3.- Mètodes pedagògics

Article 7 del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 73, de 16 de maig de 2015).

3.1 Mètodes i propostes didàctiques:

La matèria de ciències socials, geografia i història, a l'educació secundària obligatòria contribueix amb els seus continguts a la consecució de les competències bàsiques que impregnen tot el currículum d'aquesta matèria i ajuden a obtenir els seus objectius essencials:

- Facilitar la informació necessària per situar l'alumnat al marc cultural i social on viu.
- Ajudar a analitzar i interpretar aquest coneixement amb la finalitat que l'alumne o alumna pugui comprendre el seu món.
- Presentar els continguts amb criteris i principis metodològics encaminats a ajudar l'alumnat a traduir els seus coneixements en comportaments socials, democràtics, solidaris i crítics.

S'han de considerar distints aspectes que es treballaran a l'àrea de geografia i història com:

- La utilització de fonts i recursos didàctics variats de forma seqüencial i progressiva per obtenir informació, per interpretar-la i comunicar-la de manera eficaç i comprensible.
- Recursos relacionats amb l'àrea a Internet (mapes virtuals, bases de dades, estadístiques) i als mitjans de comunicació (documentals, debats, notícies, pel·lícules), al costat dels materials tradicionals (llibre de text, la pissarra, mapes, textos per comentar, diapositives, ...).

-Facilitació de la creació de situacions educatives que els permetin construir el seu propi coneixement social, geogràfic i històric i valorar críticament la seva informació prèvia.

-La cosmovisió de l'alumnat. Ja que aquesta prové en gran part dels mitjans de comunicació i respon a estereotips i informacions parcials i subjectives, convé presentar situacions que ajudin a qüestionar-se i replantejar-se les idees prejudicades i contribuir a canviar-les.

-L'avaluació serà individual i contínua. Individual, perquè s'avalua el progrés de cada un dels alumnes tenint presents les seves pròpies capacitats. Contínua, perquè s'han de valorar totes les tasques, actituds i aprenentatges de cada alumne des del principi fins al final del curs.

Organitzar una metodologia útil del sistema comprensiu que comporta la història que és objecte d'ensenyament i no objecte d'investigació, exigeix una doble missió: ensenyar història i explicar, sense deixar d'ensenyar, com es construeix la història que estem explicant. Queda clar que la tasca de l'alumnat no és aprendre a investigar, però sí que ha de saber per què la història que aprèn té les característiques d'un aprenentatge científic i per tant metodològicament ben construït.

El professorat segueix unes pautes de treball que comporten induir uns aprenentatges que són aplicables al model científic de la història encara que no es donin les premisses d'una investigació real, és a dir: plantejament d'una hipòtesi en el marc del comportament social, dins d'una acotació espai temporal, aplicant un mètode d'indagació basat en fonts històriques i un mètode crític de verificació i de construcció d'un resultat considerat fiable dins del seu caràcter provisional. Construcció d'algun tipus de generalització, llei i/o construcció teòrica.

És evident que s'indueix, en l'ensenyament, aquest tipus de metodologia, però el plantejament que se'n fa s'infereix des dels continguts que es donen conceptualment organitzats per la historiografia existent. És molt important, doncs, la utilització de bibliografia que permeti a l'alumne conèixer els mètodes comparatius de les investigacions i les construccions de models en el marc de la historiografia, si no recent, al menys clàssica. En aquest punt, creim que la utilització de compendis i manuals que reflecteixin els corrents científics actuals és important en el conjunt del treball del Departament.

La metodologia es fonamenta en els dos factors clau del procés educatiu:

L'alumnat:: l'ESO es desenvolupa durant la primera etapa de l'adolescència, aquest és un període de canvis físics i psicològics, amb conflictes i adaptacions, per

donar pas a la personalitat dels alumnes.

Aquest període es caracteritza per l'emergència i consolidació de les "operacions formals", el subjecte serà capaç progressivament, d'operar de forma abstracta, d'operar amb representacions i símbols sense recórrer als elements empírics dels quals procedeixen.

L'aprenentatge: Per dur a terme el procés d'aprenentatge i que tingui significació i funcionalitat per l'alumnat que aprèn deurà seguir uns requisits:

- El procés d'ensenyar i aprendre es desenvoluparà en un marc ric d'estímul intel·lectuals, organitzatius, ètics, afectius...El caràcter i les finalitats dels centres educatius hauran d'ajudar a crear i impulsar un ambient col·lectiu on els alumnes puguin interioritzar els continguts.
- Els punts més importants són:
- L'aprenentatge està condicionat pel nivell de desenvolupament operatori de cadascun dels alumnes.
- L'aprenentatge està condicionat pels coneixements previs que cada alumne tingui de l'àrea.
- L'aprenentatge és eficaç si parteix del que saben els alumnes. Serà significatiu, per tant les activitats dutes a terme garantiran la motivació dels alumnes per trobar sentit a l'aprenentatge i així desenvolupar la capacitat de reflexió, comprensió i actuació.
- L'aprenentatge serà funcional. Els continguts que volem que aprenguin estaran connectats amb els coneixements previs i possibilitar la construcció d'esquemes de coneixements. Per altre banda, l'estructura de l'aprenentatge possibilitarà l'exercici i aplicació dels aprenentatges desenvolupats.
- L'aprenentatge tindrà dues dimensions complementaries:
- El domini dels continguts específics de l'àrea.
- La capacitació personal per operar en tots els àmbits disciplinars de les àrees.

3.2 Materials i recursos didàctics.

Materials didàctics

Nivell: 2 ⁿ	
Llibre de text	2n ESO material audiovisual elaborat pel departament pel programa TAC.
Altres recursos	Quadern de l'alumne. Materials diversos d'elaboració pròpia. Fonts diverses a la xarxa.

4.- Temporalització

2 ⁿ ESO		
1a avaluació	2a avaluació	3a avaluació
Tema 1. La fragmentació del món antic	Tema 6. Les ciutats de l'Europa Medieval	Tema 11. L'època dels grans descobriments geogràfics
Tema 2. Al-Àndalus	Tema 7. El regne de Mallorca a la Corona d'Aragó	Tema 12. L'Imperi dels Àustries
Tema 3. L'Europa Feudal	Tema 8. La cultura i l'art del Gòtic	Tema 13. L'Europa del segle XVIII
Tema 4. L'origen dels primers regnes peninsulars	Tema 9. El naixement del món modern	Tema 14. La ciència i l'art del Barroc
Tema 5. La cultura i l'art del Romànic	Tema 10. El Renaixement, una nova concepció de l'art	Tema 15. El Regne de Mallorca sota els 'Austries

5.- Activitats i procediments d'ampliació i reforç

DECRET 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics. (BOIB 05/05/2011 núm. 67)

Article 22 i 23 del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 73, de 16 de maig de 2015).

Es realitza reforç en els exàmens.

6.- Avaluació

6.1.- Criteris d'avaluació per nivells

Els criteris generals d'avaluació són els següents:

- Identificar i localitzar les principals característiques del relleu, clima, aigua i vegetació pròpies dels diferents medis naturals de la Terra en general i d'Europa i d'Espanya en particular, bo i afegint-hi a més la descripció dels paisatges agraris més importants que han sorgit com a conseqüència del treball de l'ésser humà en aquests medis.
- Assenyalar a Espanya i a Europa les ciutats i concentracions urbanes més grans i els territoris que presenten les densitats de població més altes, bo i explicant quin tipus de causes físiques i humanes han motivat aquest enorme desenvolupament urbà.
- Localitzar i caracteritzar a Europa i a Espanya les zones de Concentració industrial més important així com els centres més representatius de producció de fonts d'energia i de primeres matèries, bo i assenyalant-hi quins són els factors físics i humans que n'expliquen la localització.
- Localitzar les principals vies espanyoles i europees de comunicació i de Transport terrestre reconeixent la gran influència que hi té el marc físic, sobretot el relleu en el seu traçat o la construcció d'aquestes vies pot tenir sobre aquest medi físic.
- Identificar i localitzar les Comunitats Autònomes espanyoles i els diversos estats d'Europa assenyalant-ne alguns desequilibris demogràfics i desigualtats econòmiques que hi ha entre aquests territoris.
- Ordenar i representar gràficament l'evolució d'algun aspecte concret de la vida humana al llarg de diferents etapes o èpoques històriques, tot fent servir amb exactitud i proporcionalitat les convencions cronològiques (eixos, quadres, frisos, etc.) i les unitats de mesura del temps.
- Identificar i situar a la cronologia les principals civilitzacions i societats històriques anteriors a l'Edat Moderna i reconèixer-ne algun dels vestigis materials (edificis, obres d'art, etc.) o de les seves característiques principals que les configuren.
- Analitzar les aportacions que enriqueixen el nostre patrimoni artístic i cultural i que són més representatives dels diversos pobles i cultures que es van desenvolupar al territori de la península Ibèrica i de les Illes Balears abans de l'Edat Moderna, a més d'identificar-los i situar-los cronològicament i geogràficament.
- Assenyalar el conjunt d'aspectes i elements, estretament vinculats entre ells, que poden configurar o caracteritzar una determinada cultura o societat pre-industrial, analitzar-los, comprendre'ls i reconèixer-ne el valor.

- Identificar i reconèixer a la nostra Constitució els principis i institucions essencials que són el fonament de qualsevol societat democràtica i a partir d'aquí, analitzar i debatre fets i actituds de la vida quotidiana.
- Identificar i reconèixer els objectius i institucions més importants de la Unió Europea i dels països iberoamericans i, a partir d'aquí, analitzar el paper que juga Espanya entre ells.
- Reconèixer dintre de l'estructura de la nostra societat l'existència d'una gran divisió tècnica i social del treball i, a partir d'aquí, analitzar i valorar algun conflicte soci-econòmic actual.
- Organitzar i sintetitzar les dades, idees o punts de vista complementaris, a l'entorn d'una qüestió no estudiada prèviament, que hagin obtingut de forma explícita o implícita, amb la lectura de diferents tipus de fonts d'informació.
- Comprovar si saben fer servir i interpretar correctament els diferents tipus de gràfics (de barres, lineals, etc.), els mapes topogràfics i els mapes temàtics relatius a informació preferentment estadística.
- Participar en debats sobre alguna qüestió problemàtica de la vida quotidiana actual, coneguda a través dels mitjans de comunicació de masses, bo i fonamentant les seves opinions adequadament i mantenint actituds tolerants i solidàries.

6.2.- Estàndards d'aprenentatge avaluables

En aquest apartat s'han seleccionat els estàndards que s'associen a mínims.

Primer cicle (1^r, 2ⁿ i 3^r ESO)

BLOC 1. EL MEDI FÍSIC
 criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluables
<p>1. Analitzar i identificar les formes de representació del nostre planeta: el mapa. Localitzar espais geogràfics i llocs en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques.</p> <p><i>1.1. Classifica i distingeix tipus de mapes i diferents projeccions.</i></p> <p><i>1.2. Analitza un mapa de fusos horaris i diferencia zones del planeta amb horari semblant.</i></p> <p><i>1.4. Localitza espais geogràfics i llocs en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques.</i></p> <p>2. Tenir una visió global dels medis físics balear, espanyol, europeu i mundial i de les característiques generals que presenten.</p> <p><i>2.1. Situa en un mapa físic les principals unitats del relleu balear, espanyol, europeu i mundial.</i></p> <p>4. Situar al mapa d'Espanya els principals elements i unitats del relleu peninsular i insular, així com els grans conjunts o espais bioclimàtics.</p> <p><i>4.1. Descriu les diferents unitats de relleu amb l'ajuda del mapa físic d'Espanya.</i></p> <p>5. Conèixer i descriure els grans conjunts bioclimàtics que conformen l'espai</p>

geogràfic espanyol.

5.1. *Localitza en un mapa els grans conjunts o espais bioclimàtics d'Espanya.*

7. Situar al mapa d'Europa els principals elements i unitats del relleu continental, així com els grans conjunts o espais bioclimàtics.

7.1. *Localitza en un mapa els principals elements i unitats del relleu europeu.*

8.1. *Classifica i localitza en un mapa els diferents tipus de clima d'Europa.*

10. Identificar i distingir les diferents representacions cartogràfiques i escala.

11.1. *Localitza en un mapa físic mundial els principals elements i referències físiques: mars i oceans, continents, i illes i arxipèlags més importants, a més dels principals rius i cadenes muntanyoses.*

11.2. *Elabora climogrames i mapes per situar els climes del món i els elements més importants d'aquests climes.*

12. Conèixer l'acció de l'home sobre el medi ambient i les conseqüències d'aquesta acció.

12.1. *Cerca informació a mitjans impresos i digitals referent a problemes mediambientals actuals i localitza pàgines i recursos web directament relacionats amb aquests problemes.*

BLOC 2. L'ESPÀI HUMÀ

Críteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Analitzar les característiques, la distribució, la dinàmica i l'evolució de la població de les Illes Balears i d'Espanya, així com els moviments migratoris.

2. Conèixer l'organització territorial d'Espanya.

3. Conèixer i analitzar els problemes i els reptes mediambientals als quals han de fer front les Illes Balears i Espanya, l'origen que tenen i les possibles vies per superar-los.

4. Conèixer els principals espais naturals protegits peninsulars i insulars.

6. Reconèixer les característiques de les ciutats espanyoles i les diferents formes d'ocupació de l'espai urbà.

7. Analitzar la població europea pel que fa a la distribució, l'evolució, la dinàmica, les migracions i les polítiques de població.

8.1. *Diferencia els diversos sectors econòmics europeus.*

9. Comprendre el procés d'urbanització a Europa, a Espanya i a les Illes Balears i els pros i els contres que suposa.

10. Comentar la informació sobre la densitat de població i les migracions en mapes del món.

11. Conèixer les característiques de diversos tipus de sistemes econòmics.

12. Entendre la idea de *desenvolupament sostenible* i les implicacions que té.

13. Localitzar els recursos agraris i naturals al mapa mundial.

14. Conèixer la distribució desigual de les regions industrialitzades al món.

15. Analitzar l'impacte dels mitjans de transport a l'entorn immediat.

16. Comparar les dades del pes del sector terciari d'un país amb les del pes del sector primari i del secundari i extreure'n conclusions.

18. Identificar el paper de grans ciutats mundials com a dinamitzadores de l'economia de les regions en què es troben.

21. Relacionar àrees de conflicte bèl·lic al món amb factors econòmics i polítics.

BLOC 3. LA HISTÒRIA

Críteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Entendre el procés d'hominització.

1.1. *Reconeix els canvis evolutius fins a arribar a l'espècie humana.*

3. Explicar les característiques de cada temps històric i certs esdeveniments que han determinat canvis fonamentals en el rumb de la història i distingir períodes que en faciliten l'estudi i la interpretació.

4. Distingir la diferent escala temporal d'etapes com la prehistòria i la història antiga.
6. Datar la prehistòria i conèixer les característiques de la vida humana corresponents als dos períodes en què es divideix: paleolític i neolític.
 - 7.1. *Reconeix les funcions dels primers ritus religiosos, com els de la deessa mare.*
9. Conèixer l'establiment i la difusió de diferents cultures urbanes després del neolític.
11. Reconèixer la importància del descobriment de l'escriptura.
13. Identificar les principals característiques de la religió egípcia.
 - 13.1. *Explica com materialitzaven els egipcis la seva creença en la vida del més enllà.*
 - 13.2. *Elabora un mapa conceptual amb els principals déus del panteó egipci.*
14. Descriure alguns exemples arquitectònics d'Egipte i de Mesopotàmia.
15. Conèixer els trets principals de les polis gregues.
16. Entendre la transcendència dels conceptes de *democràcia* i *colonització*.
17. Distingir el sistema polític grec de l'hel·lenístic.
 - 17.2. *Elabora un mapa de l'imperi d'Alexandre el Gran.*
- 19.1. *Explica les característiques essencials de l'art grec i com evoluciona en el temps.*
20. Caracteritzar els trets principals de la societat, l'economia i la cultura romanes.
21. Identificar i descriure els trets característics d'obres de l'art grec i romà i diferenciar els que en són específics.
 - 23.1. *Entén què va significar la romanització en diferents àmbits socials i geogràfics.*
 - 26.1. *Caracteritza la societat feudal i les relacions entre senyors i camperols.*
 - 27.2. *Explica la importància d'al-Àndalus a l'edat mitjana.*
 - 28.2. *Explica la importància del Camí de Sant Jaume.*
29. Comprendre les funcions diverses de l'art a l'edat mitjana.
 - 30.1. *Comprèn l'impacte d'una crisi demogràfica i econòmica en les societats medievals europees.*
 - 32.1. *Identifica trets del Renaixement i de l'humanisme en la història europea a partir de diferent tipus de fonts històriques.*
 - 32.2. *Coneix obres i el llegat d'artistes, humanistes i científics de l'època.*
 - 33.1. *Coneix els principals fets de l'expansió d'Aragó i de Castella pel món.*
 - 34.1. *Explica les diferents causes que varen conduir els europeus a descobrir Amèrica, a conquerir-la i a colonitzar-la.*
 - 35.1. *Distingeix les característiques de règims monàrquics autoritaris, parlamentaris i absoluts.*
37. Conèixer la importància d'alguns autors i obres d'aquests segles.

6.3.- Criteris de qualificació per nivells

Criteris i instruments de qualificació i

d'avaluació 2ⁿESO	
Nombre mínim de parcials per avaluació	3
Exàmens, exercicis teòrics...	50%
Pràctica, entrega de quadern, tasques...	40%
Actitud	10%
Correcció lingüística	Es té en compte

6.4.- Procediments d'avaluació

El **procés d'avaluació** serà el següent:

- **Avaluació inicial:** constarà de diferents preguntes plantejades a l'inici de la unitat, sobre conceptes i vocabulari específic, per tal de conèixer que sap l'alumnat del tema. Es pot abordar oralment o per escrit. La forma més àgil és plantejar-les oralment, no s'ha de pretendre que els alumnes les responguin correctament, sinó més aviat crear dubtes i interrogants per tal de motivar-los. Aquesta prova es realitzarà a principi de curs per saber el grau de coneixement de l'alumne
 - **Avaluació formativa:** Tindrà present els següents aspectes:
 - Es farà una prova després de cada unitat didàctica.
 - El quadern es revisarà periòdicament, qualificant-ho en el full específic que l'alumne tindrà a la part del darrera del seu quadern. Els pares signaran la revisió del quadern.
 - A l'hora de qualificar es tindrà en compte les proves o exàmens, el treball diari tant a l'aula com a casa, així com l'actitud.
 - Al llarg del curs també es tindran present els treballs i activitats diverses que s'avaluaran, valorant els continguts, la presentació i l'ortografia.
 - L'ortografia també es qualificarà en els exàmens o treballs tenint-ho en compte en la nota.
 - Per obtenir una qualificació global positiva en cadascuna de les tres avaluacions i a final de curs cal una qualificació mitjana de les proves escrites igual o superior a 3.
- La **recuperació** de les avaluacions suspeses es farà a final de curs per trimestres. En cas que l'alumne hagués de presentar-se a la prova de setembre, el pla de recuperació consistirà en la realització d'un examen (suposarà el 80% de la nota) i l'entrega del treball d'estiu (suposant el 20% de la nota).

3. **Atenció a la diversitat:** A l'alumnat amb necessitats educatives especials se'ls avaluarà amb una prova adaptada a les seves necessitats. Un dels grans objectius de l'ESO és garantir la igualtat d'oportunitats per a tot el nostre alumnat, la qual cosa s'aconsegueix amb el currículum comú, el que es proposa és respectar la diversitat de motivacions, interessos i capacitats d'aquell, prenent diverses mesures que s'ajustin a aquest principi (el de l'atenció a la diversitat).

Una vegada delimitats els continguts mínims per tal que els alumnes aconseguixin les competències bàsiques s'han de posar en pràctica els diferents recursos que possibiliten l'atenció a la diversitat, com per exemple: ampliar o reduir els continguts segons l'interès i la capacitat de l'alumnat, adaptar el material didàctic, variar la metodologia segons les necessitats de l'alumne/a... Es proposaran activitats de reforç pensades per aquells alumnes que, sense tenir cap tipus de discapacitat, no assimilen aspectes fonamentals dels continguts de la unitat didàctica i activitats d'ampliació, orientades a alumnes que els assoleixin satisfactòriament. Pel que respecta a l'alumnat amb algun tipus de discapacitat (informe mèdic), es realitzarà una programació adaptada a les seves possibilitats supervisat pel Departament d'Orientació.

6.5.- Criteris i procediments de recuperació de pendents

En el cas dels **pendents** se'ls donarà un pla de feina que suposarà un 20 % de la nota i el 80% serà l'examen que es realitza es mes d'abril.

6.6.- Criteris de promoció i titulació

Segons el Decret 34/2015, de 15 de Maig pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, la decisió sobre la promoció de l'alumne d'un curs a un altre, dins l'etapa, ha de ser adoptada de forma col·legiada per l'equip docent de l'alumne, atenent l'assoliment dels objectius de l'etapa i el grau d'adquisició de les competències corresponents.

La repetició de curs es considera una mesura de caràcter excepcional, que s'ha de prendre després d'haver esgotat les mesures ordinàries de reforç i suport per resoldre les dificultats d'aprenentatge de l'alumne.

Els alumnes han de promocionar de curs quan hagin superat totes les matèries cursades o tinguin una avaluació negativa en dues matèries com a màxim, i han de repetir curs quan tinguin una avaluació negativa en tres o més matèries o en dues matèries que siguin matemàtiques i llengua catalana i literatura o matemàtiques i llengua castellana i literatura.

En cas d'abandó (una vegada fet el protocol) o no presentat en les convocatòries d'abril o maig i setembre, no es considera cap tipus de concessió, excepte en casos

excepcionals.

7.- Elements transversals

Article 13 del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 73, de 16 de maig de 2015)

1r ESO: Educació vial. Xarxa segura. Treball cooperatiu.

2n ESO: Integració cultural. Violència de gènere. Treball cooperatiu.

3r ESO: Sexualitat. Orientació acadèmica. Violència de gènere.

4t ESO: Orientació acadèmica. Violència de gènere.

Tanmateix l'àrea de geografia i història conté elements transversals amb les següents àrees de la ESO: matemàtiques, biologia i geologia, llengües, plàstica, tecnologia, valors ètics, economia, TIC.

8.- Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau.

Annex I del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB núm. 73, de 16 de maig de 2015)

Comunicació lingüística

- Adquisició del lèxic adequat mitjançant la pràctica de l'oralitat i l'escriptura a l'aula.
- Resolució de problemes que inclouen aplicar destreses comunicatives a l'hora de llegir, escriure, parlar, escoltar i conversar.
- Adquisició d'habilitats vinculades al tractament de la informació a través de la producció de textos electrònics.
- Utilització del diàleg, mitjançant debats, com a eina per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- Utilització d'eines matemàtiques (magnituds, percentatges, taxes, escales) per analitzar i descriure gràfics, fer càlculs i elaborar i interpretar mapes.
- Aplicació del mètode científic en tasques en les quals es duen a terme observacions, s'estableixen hipòtesis i s'extreuen conclusions, amb l'objectiu de prendre decisions i adquirir disciplina, rigor, paciència, risc i responsabilitat.
- Coneixement de la història de la Terra i dels processos que han originat la configuració que té actualment.
- Relació dels sabers geològics amb la producció agrícola, ramadera, marítima,

minera i industrial.

- Associació de l'aparició de noves tecnologies i avenços científics a la millora de les condicions de vida al llarg de la història.
- Implicació en l'ús raonable dels recursos naturals, així com en la conservació del medi ambient.
- Valoració crítica de l'impacte de les activitats humanes sobre el medi físic.

Competència digital

- Coneixement i ús de diferents motors de cerca i bases de dades a fi de triar el més adequat a les pròpies necessitats.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar, obtenir i processar informació de manera crítica; és a dir, per comparar-la, avaluar-ne la fiabilitat i l'adequació i transformar-la en coneixement.
- Creació de continguts digitals en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) utilitzant els programes o les aplicacions que s'adapten millor a les tasques.
- Respecte dels principis ètics en l'ús de les fonts informàtiques i reconeixement dels riscos associats a l'ús de recursos en línia i l'addicció a determinats aspectes de la tecnologia digital.
- Demostració d'una actitud activa, crítica i realista cap a les tecnologies i valoració de les fortaleses i les debilitats que presenten.
- Motivació per aprendre a emprar les tecnologies i per millorar-ne l'ús.

Aprendre a aprendre

- Coneixement dels processos per al propi aprenentatge partint del que sap, del que desconeix, del que és capaç d'aprendre i del que li interessa.
- Obtenció d'estratègies de planificació per resoldre una tasca (pensar abans d'actuar), supervisar el propi treball (analitzar el curs i ajustar el procés) i avaluar els resultats obtinguts (consolidar l'aplicació del pla si ha donat bons resultats o modificar-lo si els resultats no han estat bons).
- Ús de la motivació i la confiança per aconseguir sentir-se protagonista del procés i el resultat de l'aprenentatge a partir de metes realistes.
- Ús i aplicació de nous coneixements gràcies a la curiositat per aprendre a partir d'experiències vitals prèvies.

Competències socials i cíviques

- Comprensió i anàlisi crítica dels diferents codis de conducta de les societats a través de l'estudi de la història i la geografia humana.

- Identificació de conceptes ètics relatius a la igualtat, la no-discriminació, la democràcia i els drets humans en l'organització social, política i econòmica d'Espanya, d'Europa i del món.
- Comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori en un món globalitzat.
- Organització de debats en els quals es respectin les diferències i se superin els prejudicis, a fi de manifestar solidaritat i participar en la presa de decisions de forma democràtica.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

- Elaboració de projectes mostrant creativitat i imaginació a l'hora de planificar-los, analitzar-los, organitzar-los i gestionar-los, tant de forma individual com col·lectiva dins un equip.
- Utilització de debats sobre temes de geografia i història per saber comunicar-se, presentar idees i negociar de manera argumentada.
- Adquisició de pensament crític i de sentit de responsabilitat.

Consciència i expressions culturals

- Coneixement, comprensió i valoració de les diferents manifestacions culturals i artístiques com a font d'enriquiment i gaudi personal i consideració d'aquestes manifestacions com a part de la riquesa i el patrimoni dels pobles.
- Aplicació de diferents habilitats perceptives i comunicatives i de pensament, sensibilitat i sentit estètic per comprendre i valorar les obres artístiques i les manifestacions culturals i gaudir-ne.
- Identificació de la relació entre manifestacions artístiques i culturals i societat, la qual cosa implica prendre consciència de l'evolució del pensament, dels corrents estètics, de les modes i dels gusts.
- Respecte per la diversitat cultural i el diàleg entre cultures i societats.
- Gaudi, valoració crítica i promoció de la conservació del patrimoni cultural i artístic com a resultat de l'evolució de les diferents cultures i demostració d'interès, estimació i respecte per aquest patrimoni.
- Potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació mitjançant la realització de tasques que suposin recreació, innovació i transformació.
- Promoció de la participació en activitats culturals de l'entorn immediat, la qual cosa implica comportaments favorables a la convivència.

9.- Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat NESE

9.1.- Plans d'actuació.

En el cas del Departament de Geografia i Història no hi ha agrupaments flexibles ni desdoblaments, amb la qual cosa depèn de les necessitats de cada alumne el fet que se li apliquin les corresponents adaptacions curriculars.

9.2.- Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars.

Les adaptacions curriculars, que poden ser significatives o no significatives, es realitzen en funció de dos criteris: la necessitat de l'alumnat amb algun tipus de dificultat i el segon, que deixa a criteri del professor/-a l'adequació dels objectius i els continguts a l'alumnat amb necessitats.

Tanmateix també es poden realitzar adaptacions no significatives (reforços) a alumnes, encara que no estiguin diagnosticats com a necessitats específiques, sinó que presentin algunes dificultats a l'hora d'aconseguir els objectius mínims de l'àrea.

9.3.- Mesures individuals de suport.

Tant les adaptacions significatives com les no significatives s'utilitzen els models del departament d'orientació disponibles al Liorna del centre.

Per tal d'atendre a les NESE i NEE (necessitats educatives) d'un alumnat molt divers per diferents motius (nouvinguts, dificultats d'aprenentatge, manca d'hàbits de feina,...) s'elaboren les Adaptacions Curriculars Individualitzades (ACI). Aquestes poden tenir un caràcter significatiu o no. En el primer cas, es fa una adaptació dels objectius i continguts conceptuals a avaluar, per tant l'alumne requereix un material elaborat especialment per atendre a les seves necessitats. En el cas de les adaptacions no significatives, no es varien objectius ni continguts de l'àrea, i el que es fa es una adaptació dels procediments i activitats d'aprenentatge per poder assolir unes competències adequades al nivell i a l'àrea. En tot cas es realitzen a criteri del professorat.

Nivell	Perfil	Alumnes
2ºESO	NESE	22

No inclou aquell alumnat que per dificultats d'aprenentatge se'ls pot fer una adaptació no significativa sense que estiguin contemplats com a NESE o NEE. Si que inclou els alumnes que estan en el programa de PMAR.

10.- Activitats complementàries i extraescolars.

Activitats complementàries i extraescolars + preu aproximat							
1a avaluació	Preu	2a avaluació	Preu	3a avaluació	Preu	Pendent concretar	de Pre u
		1r ESO Visita a la Palma gòtica.	Autocar (aprox. 6 euros, en la de 2n ESO)				

Es té previst aprofitar tallers i/o sortides en esdeveniments puntuals que es puguin aprofitar durant el curs. Les sortides assenyalades es faran en funció de les particularitats de cada cas i de la disponibilitat dels sectors afectats.